

Beslut om Skötselplan för NATURRESERVATET KALLRIGA

1 (3)

2004-10-18

Dnr: 512-9347-99

Fastställande av skötselplan för naturreservatet Kallriga, Östhammars kommun

Beslut

Länsstyrelsen fastställer med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken, bifogad skötselplan för naturreservatet Kallriga, Östhammars kommun.

Redogörelse för ärendet

Länsstyrelsen i Uppsala län bildade den 18 december 1998 naturreservatet Kallriga med stöd av 7§ naturvårdslagen (1964:822). Upplandsstiftelsen utsågs i det beslutet till förvaltare av reservatet. Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken, skall Länsstyrelsen fastställa en skötselplan för varje naturreservat. Ett förslag till skötselplan för Kallriga remitterades till Östhammars kommun, statliga verk, intresseorganisationer samt berörda mark- och sakägare år 1994. Synpunkter inkom från Östhammars kommun, Entomologiska föreningen, Korsnäs, Peter Hunger och Gillis Aronsson. Skötselplanen fastställdes dock ej i samband med reservatsbeslutet på grund av bristande resurser.

Kallriga har också utnämnts till Natura 2000-område (i januari 1997), vilket innebär att de ingående naturtyperna och arterna ska uppnå gynnsam bevarandestatus. Tack vare ett LIFE-projekt har några av de igenväxta hagmarkerna restaurerats. Detta har skett i enlighet med reservatets föreskrifter och Natura 2000-områdets syften, och i samband med detta har några områden inventerats med avseende på insekter och kryptogamer.

Föreliggande skötselplan har utarbetats av Upplandsstiftelsen i samråd med Länsstyrelsen. Synpunkterna i ovan nämnda remissvar har till största delen infogats i beslutet. Några smärre ändringar har införts för att bättre motsvara reservatets syfte och Natura 2000 – områdets mål. Ytterligare inventeringar och recipientkontroll kommer att genomföras i samband med basinventering och uppföljning av Natura 2000. Frågan om tillträdesförbudets utsträckning i tid och rum är för närvarande under utredning.

Beslutet kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 2.

2004-10-18

Dnr: 512-9347-99

I den slutliga handläggningen av ärendet har deltagit naturvårdsdirektör Yvonne Aldentun, biträdande länsantikvarie Ann Segerberg, länsassessor Kerstin Lagerlöf och naturvårdshandläggare Mikael Lindberg, föredragande.

Yvonne Aldentun
Naturvårdsdirektör

Mikael Lindberg
Naturvårdshandläggare

BILAGOR:

1. Skötselplan
2. Hur man överklagar

2004-10-18

Dnr: 512-9347-99

SÄNDLISTA

(rek + mb)

Östhammars kommun

Sveaskog AB

Bergvik AB

Ostkustens Marinkommando, Fortenheten, 185 82 Vaxholm

Skogsvårdsstyrelsen i Uppsala län

Östhammars Naturskyddsförening

Upplands ornitologiska förening

Nordupplands ornitologiska förening

Entomologiska föreningen i Uppland

Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM

Skogsvårdsstyrelsen i Uppsala län, Portalgatan 2B, 754 23 UPPSALA

Naturskyddsföreningen i Uppsala län, 752 58 UPPSALA

Upplandsstiftelsen, Box 26074, 751 28 UPPSALA

Akten

Förvaltningspärmen /KR

Natura 2000-pärmen /ML

lager i arkivet (25 ex)

RÄE: KL

KME: JHG

MIE: YA, RS

2004-10-28

512-9347-99

Skötselplan för naturreservatet Kallriga

SKÖTSELPLANENS SYFTE

Skötselplanen avser främst att ge förvaltaren anvisningar om bevarande av naturreservatets värden. Planens mål och riktlinjer är långsiktiga medan åtgärdsförslagen avser en kortare period, ca. 10 år. Skötselplanen skall således med bevarat syfte och mål kontinuerligt kunna justeras vid behov. Förslag till ändringar av planen skall underställas Länsstyrelsen för godkännande och fastställande.

Planen upprättades år 2004.

SYFTE MED BEVARANDE OCH SKÖTSEL

Syftet med reservatsbildningen är att:

- att för framtiden bevara ett stycke uppländsk innerskärgård med ett stort antal biotoper, bl a urskogsartade barrblandskogar, ädellövskogar, strandängar, lövängar, torrängar, hagmarker samt grunda vikar och sjöar i olika stadier av avsnörning från havet,
- att tillåta landhöjningen fortgå ostört,
- att bevara en rik fågelfauna som är beroende av gammal skog,
- att skydda en betydelsefull rastlokal för fågel,
- att i den mån det inte strider mot bevarandeintressena medge tillgänglighet för allmänheten samt tillåta fritidsfiske, dock med viss begränsning inom Lövorsgräset.

Skötseln av naturreservatet skall leda till:

- att områdets naturskogar får utvecklas mot urskog
- att delar av området hyser betad trädbevuxen hagmark, slåtteräng och betade strandängar
- att landhöjningsprocessen kan fortgå ostört
- att en betydelsefull rastlokal för fågel skyddas

2004-10-28

512-9347-99

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Administrativa data, naturförhållanden, historisk och nuvarande markanvändning, intressen för allmänheten samt referenser beskrivs i beslutet.

NATURA 2000

Kallriga utnämndes år 1997 av regeringen till Natura 2000-område. Följande naturtyper enligt habitatdirektivet ingår i området:

Kod	Namn	Täckning i %
1150	Laguner	4.00
1230	Vegetationsklädda havsklippor	1.00
1610	Rullstensåsar i Östersjön med strandvegetation	1.00
1620	Skär och små öar i Östersjön	2.00
1630	Havsstrandängar av Östersjötyp	0.17
6270	Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ	2.00
8220	Klippvegetation på silikatrika bergssluttningar	1.00
9010	Västlig taiga	15.00
9020	Boreonemoral, äldre naturliga ädellövskogar av fennoskandisk typ med rik påväxtflora	3.00
9030	Naturliga primärskogar i landhöjningskust	4.00
9060	Barrskogar på eller i anslutning till rullstensåsar	2.00
9070	Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ	1.00
9080	Lövsumpskogar av fennoskandisk typ	2.00

**BESKRIVNINGAR AV OCH SKÖTSELBESTÄMMELSER FÖR
DELOMRÅDEN****Övergripande mål**

Områdets naturskogar får utvecklas mot urskog för att gynna arter beroende av gammal skog. Landhöjningsprocessen med tillhörande successioner tillåts fortskrida utan ingrepp i större delen av området. Betydande arealer ängs- och hagmarker restaureras och hävdas därefter i syfte att gynna hävdberoende arter. Särskilda skötselåtgärder kan bli aktuella för hotade arter t ex boknätfjäril.

Beskrivning, skötselmål och föreskrifter för skötselSkötselområde A ca. 276 ha (se skötselplankarta, bilaga D)

Beskrivning: Naturskogsartad barrblandskog samt mindre barrplanterade hyggen.

Mål: Den gamla barrblandskogen lämnas att utvecklas mot urskog. Hyggen och ungskogar sköts så att lövdominerad blandskog bildas vilken sedan lämnas till fri utveckling.

Åtgärder: Planterade hyggen röjs eller gallras för att på sikt skapa blandskog. I övrigt ingen åtgärd.

Skötselområde B ca. 85 ha (se skötselplankarta, bilaga D)

Beskrivning: Lövdominerade blandskogar, delvis betade lövskogar samt hagmarker och strandängar.

Mål: Låta delar av skogen utvecklas mot naturskog. Bibehålla de hävdade hagmarkerna samt strandängarnas karaktär.

Åtgärder: Fri utveckling av blandskog samt ohävdad lövskog. Bete av hagmarker och strandängar. Lätt huggning, gallring och röjning kan bli aktuell för att i beteshävdade partier bibehålla ett glest träd- och buskskikt med gynnande av ädellöv. Träd och buskar av igenväxningskaraktär kan avverkas för att skapa öppna strandängspartier. Hamling av ask och eventuellt andra lövträd kan upptas och vidmakthållas.

Skötselområde C ca. 23 ha (se skötselplankarta, bilaga D)

2004-10-28

512-9347-99

Beskrivning: Området söder om åkrarna mot Vargudden har tidigare nyttjats som löväng. I de lägsta partierna mot vattnet är al förhärskande medan ask dominerar trädsiktet på de torrare partierna. I markskiktet finns bl a älgört, stinksyska och hässleklocka. På de högre belägna partierna växer ett glest luckigt trädbestånd med ask, björk, och enstaka lönnar. I området finns ett stort antal vildaplar. Vid en inventering 1996 hittades lunglav på 174 träd, de flesta på lönn, ask och asp. Bland många örter finns krissla, spenört, vitmåra, rödklint, bockrot, toppklocka, gullviva, kungsmynta, liten blåklocka, gulmåra och blodnäva.

Hela området har betats extensivt under de senaste åren. Restaurerande avverkningar och röjningar i syfte att återskapa trädbevuxna ängs- och hagmarker har genomförts 1996 och 2001-02. Slätter bedrivs sedan några år på en 0.5 ha stor yta.

Mål: Återskapa och hävda lövängen, i första hand den centrala delen, samt hävda angränsande strandäng.

Åtgärder: Äldre träd som återstår från den hävdade perioden bör i största möjliga utsträckning bevaras. I övrigt tas trädsiktet bort inom mindre ytor så att öppna partier skapas. Aplarna och hagtornen sparas till stor del. Vissa yngre träd sparas med avseende på förnygring. Hamling av ask och eventuellt andra lövträd kan upptas och vidmakthållas. Större delen av området hävdas genom bete och mindre delar genom slätter.

Döda enbuskar tas bort. Vitala enar sparas i lämpliga förband. De flesta granar och tallar huggs bort. Vid- och flerkroniga individer lämnas.

Hela området betas med undantag för slätterängen där dock efterbete kan ske. På slätterängen genomförs årlig slätter och det slagna gräset transporteras bort.

Skötselområde D ca. 7 ha (se skötselplankarta, bilaga D)

Beskrivning: Området är väl kuperat med flera berghällar som delvis är fria från högre växter. Trädsiktet är glest och ytan har använts som betesmark. De vanligaste träden är ask, björk, al vildapel och rönn. Avverkning i syfte att glesa ut trädsiktet genomfördes 2001. Efter att området varit ohävdad i många år har bete återupptagits under senare år. Från vägen finns en markerad stig till en berghäll med utsikt över fjärden.

Mål: Beteshage med ett glest och varierat träd- och buskskikt. Öppna ytor omväxlas av mer slutna, mindre, partier. En del av hagen kan skötas som slätteräng med efterbete.

2004-10-28

512-9347-99

Åtgärder: Utglesning av träden. De äldre, vidkroniga träden bör sparas och det bör även sörjas för föryngring.

Slyvegetationen tas bort. Solöppna ytor skapas som kontrast till mer slutna partier. Delar av alridån mot stranden kan sparas. Riset dras ihop och bränns eller flisas. Hamling av ask och eventuellt andra lövträd kan upptas och vidmakthållas.

Området betas med nöt, möjligen i kombination med ett fåtal får. För att öka variationen i området och gynna flora och fauna bör betespåsläppet ske sent, efter midsommar, i delar av området. Mindre delar kan skötas som slåtteräng med efterbete. Någon del av hagen kan undantas helt från hävd vissa år.

Skötselområde E ca. 6 ha (se skötselplankarta, bilaga D)

Beskrivning: Området har tidigare utnyttjats för slåtter. Grunden av en slåtterlada finns i nordvästra delen. Efter slåtterns upphörande har området använts extensivt till betesmark.

Delar av området domineras av hassel. Träden utgörs av bl a ask, björk, sälg, grann, tall, rönn, lönn och al. I buskskiktet finns förutom hassel även olvon, måbär, skogstry och tibast. Bland örterna kan nämnas liljekonvalj, gullviva, sårläka, ormbär, ekorrbär. Kranshakmossa är ställvis heltäckande

Mål: Hävdad hasselbacke med glest trädskikt av ask, björk, al, apel, och enstaka tallar.

Åtgärder: Granarna samt merparten av tallarna tas bort. Äldre vidkroniga askar behålls samt en del yngre träd som kan bli aktuella för hamling. Aplarna gynnas. Betydande arealer med äldre hasselbuketter och grupper av hasselbuketter lämnas orörda. I mindre områden föryngras hasselbestånden.

Hamling av ask och eventuellt andra lövträd kan upptas och vidmakthållas.

Riset samlas ihop och bränns på små brännfläckar eller flisas. Strandängen hålls fri från uppväxande alar och buskar. Området betas med nötdjur alternativt sköts som slåtteräng.

Skötselområde F ca. 10 ha (se skötselplankarta, bilaga D)

Beskrivning: Området består huvudsakligen av delvis beteshävdad blandbarrskog med inslag av hasselbestånd, särskilt i kantzonerna.

2004-10-28

512-9347-99

- Mål: Betad äldre skog med rik lövträds- och buskvegetation samt öppna bryn.
- Åtgärd: De granar som tränger in i äldre lövträdskronor tas bort. Träd- och buskskiktet mot vägen och strandängen glesas ut så att större betesytor skapas. Skogen bör plockhuggas men då huvudsakligen på yngre och medelåldriga barrträd. Äldre gran och tall ska sparas vid plockhuggning. Hamling av ask och eventuellt andra lövträd kan upptas och vidmakthållas. Området beteshävdas med nötdjur eller möjligen med får.

Skötselområde G ca. 21 ha (se skötselplankarta, bilaga D)

Beskrivning: Naturskogsartad barrblandskog med flera större alkärr.

Mål: Skogen lämnas att utvecklas mot urskog.

Åtgärder: Inga åtgärder.

Skötselområde H ca. 7 ha (se skötselplankarta, bilaga D)

Beskrivning: Beteshävdad strandäng.

Mål: Beteshävdad strandäng.

Åtgärder: Strandängen hålls fri från uppväxande träd och buskar. Strandängen kan utökas mot skogskanten genom avverkning av träd och buskar av igenväxningskaraktär. Riset samlas ihop och tas bort. Området betas med nötdjur.

Skötselområde I ca. 84 ha varav 2 ha land (se skötselplankarta, bilaga D)

Beskrivning: Stora grunda vattenområden med ett flertal mindre låga öar och grund. Öarna är i varierande grad bevuxna med gräs, örter, havtorn samt yngre träd och buskar. Vissa öar saknar i det närmaste träd- och buskvegetation. Området utgör en mycket viktig häck- och rastplats för våtmarksfåglar. Genom landhöjningen kommer områdets värde som våtmarksfågellokal att öka med tiden. I området råder tillträdesförbud 15/7 – 15/10.

Mål: Grunda vattenområden med ett flertal träd- och buskfria, betade öar vilka utgör viktiga häck- och rastplatser för våtmarksfåglar.

Åtgärder: På flera av öarna avverkas alla träd och buskar. Riset samlas ihop och bränns. Mindre partier med låga buskage t ex havtorn lämnas på vissa öar. Öarna betas i möjligaste mån av nöt eller får. Betespåsläppet bör ske sent, efter midsommar, för att gynna häckande fåglar.

2004-10-28

512-9347-99

Skötselområde J ca. 1.2 ha (se skötselplankarta, bilaga D)

Beskrivning: Medelålders till äldre lövskog dominerad av al och ask. Enstaka granar förekommer. Området betas då det ingår i den stora beteshagen på Vargudden.

Första fyndet av stor sotdyna i Uppland gjordes i området år 2001. Spår av alpraktbagge har påträffats.

Mål: Lövnaturskog som huvudsakligen får utvecklas fritt mot naturskog.

Åtgärder: Granar kan ringbarkas.

Skötselområde K ca. 623 ha vatten (se skötselplankarta, bilaga D)

Beskrivning: Övervägande grunda vattenområden med en mängd vikar, flador och grund. Hela området med tillhörande bottnar har mycket höga naturvärden. I stora områden finns betydande förekomster av kransalger. Området utgör en viktig reproduktionsplats för fisk och är av stor betydelse för häckande och rastande våtmarksfåglar. I delar av området råder tillträdesförbud 15/7 – 15/10.

Mål: Havsområden, grunda vikar och flador som huvudsakligen tillåts utvecklas fritt.

Åtgärder: Inga.

V ä g a r , s t i g a r , l e d n i n g a r o c h d i k e n

Vägar, stigar och ledningar får underhållas och nödvändiga röjningar i direkt anslutning till dessa får utföras. Diken och vägtrummor får underhållas om åtgärden har liten omfattning och ej påverkar speciella naturförhållanden. Befintliga brukningsvägar får vidmakthållas i befintlig standard.

F r i t i d s h u s

En liten privatägd fastighet, Forsmark 3:38, är belägen i naturreservats norra del. Cirka 100 meter sydost om denna fastighet finns ett fritidshus på ofri grund. Marken kring fritidshuset, ca 2 000 m², arrenderas ut. Marken kring fritidshuset sköts av arrendatorn.

F a u n a v å r d - j a k t

Stödåtgärder får vidtas för utrotningshotad djurart. I övrigt får ingen viltutfordring förekomma.

Det är förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd införa för trakten idag främmande växt- och djurart.

2004-10-28

512-9347-99

Jakt är tillåten. Området har stor betydelse för bl a gäss och sträckande sjöfågel. Det nuvarande, sparsamma, jakttrycket utgör en acceptabel, mindre störning. Vid förändrade jaktförhållanden eller andra förändringar där jakten negativt påverkar fågelfaunan kan åtgärder bli aktuella för att minska störningarna.

Siktröjning och jakttorn tillåts ej.

Motordrivet mindre fordon av typ järnhäst eller combitrack får användas för utforsling av fälld älg.

F i s k e

Fisket regleras inte i reservatsbeslutet. Delar av vattenområdet har dock tillträdesförbud under tiden 15 juli - 15 oktober.

Friluftsliv och turism

Övergripande mål

Reservatet ska vara tillgängligt för allmänheten enligt allemansrättsliga principer med de begränsningar som framgår av föreskrifter under C ovan. Friluftslivets intressen ska i huvudsak tillgodoses genom reservatets naturliga förutsättningar. Mindre parkeringsplatser med anslagstavla samt enklare stigar kan iordningställas.

Tillgänglighet, information och anläggningar

Reservatet kan nås via den allmänna vägen från Johannisfors till Kallerö och från den enskilda vägen till Storskäret.

Parkeringsplats finns längs vägen vid skogsbrynet strax söder om Storskäret och längs vägen mot Kallerö vid Grönsinka.

En markerad stig leder från informationstavlan vid Kallerövägen till en berghäll med utsikt över fjärden. Om behov uppstår kan fler strövtigar anläggas på strategiska avsnitt.

Information om objektet ska lämnas på informationsskyltar som placeras på lämpliga platser i anslutning till reservatet. Naturvårdsförvaltaren ansvarar för produktion, uppsättning och underhåll av dessa skyltar. Skyltarna utformas enligt naturvårdsverkets standard.

Gränsmarkeringen ska följa svensk standard, SIS 03 1522. Utmärkningen ska ses över omkring vart femte år, medan stängselgenomgångar inspekteras årligen i samband med normal stängseltillsyn. Komplettering och upprustning görs vid behov.

2004-10-28

512-9347-99

DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING

Naturvårdsförvaltaren ska dokumentera utförda åtgärder (såväl initiala som fortlöpande), eventuellt slitage, andra förändringar i naturförhållanden m.m. i reservatet. Dokumentationen bör helst ske både med anteckningar och foton. Det är särskilt viktigt att dokumentera slitage och status, bl.a. före och efter utförda skötselåtgärder.

SAMMANFATTNING AV SKÖTSELÅTGRÄDER

Bete i delar av området.....årligen
Slåtter på äng vid Vargudden, skötselområde C..... årligen
Utmärkning av fågelskyddsområde.....årligen

Restaurerande avverkning, skötselområde B, C, D och E..... första 5-årsperioden
Avverka f a gran i planterad ungskog, skötselomr A..... första 5-årsperioden
Restaurerande avverkning, skötselområde F.....första 10-årsperioden
Fortlöpande röjning i olika skötselområden.....vid behov
Översyn och underhåll av stängsel och genomgångar.....årligen
Översyn och underhåll av gränsmarkering.....vart 5:e år
Översyn och underhåll av infotavlor, p-platser, stig mm.....årligen

FINANSIERING AV SKÖTSELINSATSER

Skötseln bekostas av förvaltaren.

Utmärkningen av reservatet och basuppskyltning bekostas av staten.

